

ORTADOğU GÜNDEMİ

25-31 Ocak 2021

2020

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Suriye Anayasa Komitesinin 5. tur görüşmeleri 25-29 Ocak 2021 tarihleri arasında Cenevre’de gerçekleşti. Yapılan toplantılarda Suriye rejimi heyeti, işgallerin yarattığı tehlike, yabancı güçlerin ülkeden çıkışı ve tek taraflı yaptırımların kaldırılması konularına değindi. Rejim heyetinin zaman kazanmak için Adana Anlaşması’nı gündeme getirdiği ifade edildi. Bununla birlikte, rejim heyetinin muhalefeti kışkırttığı ve delegeleri çözüme katkısı olmayacak tartışmalara sürüklemeye gayretinde olduğu belirtildi. Görüşmeler sonrasında Türkiye, Rusya ve İran; egemen, bağımsız ve toprak bütünlüğü olan bir Suriye’yi desteklediklerine dair ortak bildiri yayımladı. Anayasa Komitesi Muhalefet Üyesi Tarık el-Kurdi, yaptığı açıklamada çalışmalarda ilerleme sağlanması için ortak zeminde buluşacak muhatap bulunmadığından ve hâlâ askerî çözüme sıcak bakan taraflar bulunduğu bahsetti.¹ BM Suriye Özel Temsilcisi Geir O. Pedersen Suriye Anayasa Komitesi toplantılarının 5’inci turunda Beşar Esad rejimini temsil eden heyetin uzlaşmaz tavrına tepki göstererek Suriye rejiminin tavrının hayal kırıklığına sebep olduğunu ifade etti.²

Eski ABD Şam Büyükelçisi Robert Ford, Trump yönetiminin askerî güç ve mali baskı aracılığıyla Suriye’de devlet inşa etme politikasını eleştirerek ABD’nin Suriye’de bir devlet kuramayacağını kabul etmesi hususunda uyardı. Ford, Biden yönetimine ABD’nin Suriye’den çekilmesini ve IŞİD’i yenmek için Türkiye ve Rusya ile daha fazla iş birliğine gidilmesini önerdi.³

Avrupa Komisyonu 2021 yılına ayrılan insani yardım bütçesini 1,4 milyar euro olarak açıkladı. Geçen seneki bütçeye göre en az %60 artış bulunmaktadır. Yardımın 385 milyonu Suriye ve Yemen krizinden etkilenenlere yönelik Ortadoğu ülkelerine ve Türkiye’ye ayrıldı.⁴

• Suriye Rejimi

Suriye’de Beşar Esad rejimine bağlı Merkez Bankası enflasyon oranlarının artması nedeniyle ülkenin en büyük para birimini 5 bin Suriye lirasına çıkardı. Suriye Merkez Bankasından yapılan açıklamada, pazar günü tedavüle giren 5 bin liralık yeni banknotların nakit alışverişlerini kolaylaştıracağı öne sürüldü. Merkez Bankası, en son 2017’de enflasyon oranlarının artması ve Suriye lirasının dolar karşısında değer kaybetmesi

1 Syrian opposition presents constitutional plan at talks (aa.com.tr)

2 BM Suriye Özel Temsilcisi Pedersen’den Esed rejimine ‘hayal kırıklığı’ tepkisi (aa.com.tr)

3 Ex-US envoy: US should seek Turkey’s help against Daesh in Syria – Middle East Monitor

4 EU boosts humanitarian aid (europa.eu)

nedeniyle 2 bin liralık banknot çıkarma kararı almıştı.⁵ Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR) kaynakları Beşar Esad hükûmetinin ekmek fırınlarına sağladığı un ve yakıt tahsisinin azalması üzerine ekmek fırınları önünde uzun kuyruklar oluştuğunu bildirdi.⁶

SOHR aktivistleri, Humus çölündeki Al-Sukhnah bölgesinde gerçekleşen patlamada bir gaz boru hattının patladığını bildirdi. Kimliği belirsiz kişilerce düzenlenen saldırıların ardından rejim güçleri silahlı kişilerle çatışmaların çıktığı patlama bölgesine askerî takviye yaptı.⁷

Deyr ez Zor'un doğu kırsalındaki bölgede İran destekli milislerin kontrolü altındaki bölgelerde gürültülü patlamalar gerçekleşti. Saldırılarda İran destekli milislerin konuşlandığı El Abbas bölgesi hedef alındı. Saldırının kimin tarafından yapıldığı veya can kaybı yaşanıp yaşanmadığı ile ilgili bir bilgiye ulaşılamadı.⁸

• Fırat'ın Doğusu

YPG/PKK'lı teröristlerle Esad rejimi güçleri arasında 28 Aralık 2020'de başlayan ve Rusya'nın ara buluculuğuyla yatıştırılmaya çalışılan gerginlik devam etti. Örgüt, Haseke'nin Guveyran bölgesinde Esad rejimi askerlerinin ailelerinin evlerinde arama yapma girişiminde bulunarak baskı kurmaya çalıştı. Bu sırada rejim askerlerinin aileleri ile YPG/PKK unsurları arasında kısa süreliğine arbede yaşandı. Terör örgütü YPG/PKK, Haseke il merkezinde kuşatma altına aldığı Esad rejimine ait askerî bölgeye gıda ve temel ihtiyaçların girişini de durdurdu.⁹

Terör örgütü YPG/PKK'nın Haseke il merkezinde Esad rejimine ait askerî bir bölgeyi kuşatma altına alması ve gıda maddelerinin girişini durdurmasına rejim taraftarları tepki gösterdi. Haseke il merkezinde toplanan onlarca rejim taraftarı, YPG/PKK karşıtı slogan atarak gösteri yaptı. YPG/PKK unsurları, uzun namlulu silahlarla havaya ateş açarak göstericileri dağıtmaya çalıştı.¹⁰

Kamışlı kentinde, terör örgütü YPG/PKK, halkı mazot ve doğal gazı kesmekle tehdit ederek Türkiye aleyhinde protesto gösterisi düzenlemeye zorladı. Tehdit üzerine onlarca kişi, terör örgütü unsurlarının eşliğinde Barış Pınarı Harekâtı bölgesinin doğusunda-

5 Esad rejimi yüksek enflasyon nedeniyle 5 bin liralık yeni banknot bastı (aa.com.tr)

6 Economy | Syrian pound hits new record low against foreign currency, while bread crisis continues • The Syrian Observatory for Human Rights (syriahr.com)

7 Homs | Unknown gunmen blow gas pipeline up in Al-Sukhnah desert • The Syrian Observatory For Human Rights (syriahr.com)

8 Deir Ezzor | Violent explosions hit Iranian-held positions in rural Al-Bokamal • The Syrian Observatory For Human Rights (syriahr.com)

9 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/teror-orgutu-ypg-pkk-abluka-altina-aldigi-esed-guclerinin-bulundugu-bolgeye-gida-girisini-durdurdu/2123307>

10 http://www.china.org.cn/world/Off_the_Wire/2021-01/27/content_77161804.htm

ki Malikiye'ye doğru ellerinde örgüt liderinin posterleriyle yürüdü. Göstericiler Türkiye aleyhinde slogan attıktan sonra dağıldı.¹¹

• Güney Suriye

Dera'da uzun süredir tırmanan gerginlik karşılıklı çatışmaya dönüştü. Deralı muhaliflerin çatı yapılıması "Merkez Komitesi" 25 Ocak Pazartesi günü yaptığı açıklama ile rejim ihlalleri nedeniyle seferberlik ilan ettiklerini duyurdu. Öte yandan Dera vilayetindeki Nahtah kasabasının valisi 28 Ocak Perşembe günü evinin önünde kimliği belirsiz kişilerce vurularak öldürüldü.¹² Rejim güçleri hafta boyunca bölgeye takviye kuvvetler göndermeye devam etti.

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Terör örgütü YPG/PKK'nın güvenli bölgelere yönelik yapılan ve sivilleri hedef alarak bölgede istikrarsızlık yaratan eylemlerinde büyük artış yaşandı. 26 Ocak 2021'de Tel Ab-yad ilçe merkezine motosiklete yerleştirilen bomba düzeneği infilak ettirilerek yapılan saldırı sonucunda 3 sivil hayatını kaybederken 2 sivil de yaralandı. 27 Ocak 2021'de ise Suriye'nin kuzeyindeki Cerablus'ta bir araca yerleştirilen bomba infilak etti ve araçtaki 3 kişi yaralandı. 30 Ocak 2021'de ise Afrin'de bombalı araçla terör saldırısı düzenlendi ve saldırıda 2 sivil hayatını kaybederken 9 sivil de yaralandı. 31 Ocak'ta ise El Bab ve Azez'e iki saldırı düzenlendi. Bu saldırılarda 10 kişi hayatını kaybederken 24 kişi de yaralandı.¹³

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi, başkent Bağdat'ta Ürdünlü mevkidaşı Beşir el-Hasavne ile bir araya geldi. Kazimi ile Hasavne arasında yapılan görüşmede, Bağdat ile Amman arasındaki ilişkileri geliştirme ve güçlendirme yollarının ele alındığı kaydedildi.¹⁴ Öte yandan Suudi Arabistan Veliht Prensi Muhammed bin Selman'ın da Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirerek Suudi Arabistan-Irak Koordinasyon Konseyi çalışmaları kapsamında iki ülke arasındaki ekonomik iş birliğini geliştirme yollarını görüştükleri öğrenildi.¹⁵

11 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/teror-orgutu-ypg-pkk-kamislida-halki-tehdit-ederek-turkiye-aleyhinde-gosteri-duzenletti/2125041>

12 <https://sputniknews.com/middleeast/202101281081906852-gunmen-kill-governor-of-southern-syrian-town-reports-say/>

13 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyenin-kuzeyindeki-azez-ve-bab-ilcelerinde-teror-saldirilari-10-olu-24-yarali/2128954>

14 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Iraq-AL-Kadhimi-meets-the-Jordanian-PM>

15 <https://www.thebaghdadpost.com/en/Story/51501/Crown-Prince-holds-phone-talks-with-Iraqi-President-discusses-bilateral-cooperation>

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, Pakistan Savunma Üretim Bakanı Zübeyde Celal Han ile başkenti Bağdat'ta bir araya geldi. Yapılan görüşme neticesinde Salih'in, iki ülke arasında savunma sanayii alanındaki iş birliğini ileri taşımanın önemine vurgu yaptığı ve artacak iş birliğinin Irak Silahlı Kuvvetlerinin kapasitesini geliştireceğini söylediği bildirildi. Bununla birlikte, Salih'in uluslararası güvenlik ve istikrarı olumsuz etkileyen gerginlik hâlinin uluslararası iş birliği ile çözüleceğini belirttiği ve terörle mücadele konusunda uluslararası iş birliğinin önemine de değindiğinin altı çizildi.¹⁶

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Ned Price, ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken'in Iraklı mevkidaşı Fuad Hüseyin ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdiğini duyurdu. İkili arasında gerçekleşen görüşmeye ilişkin açıklamada bulunan Price, Blinken'in 21 Ocak 2021 tarihinde Bağdat Tayaran Meydanı'nda düzenlenen terör saldırısından dolayı Hüseyin'e başsağlığı dilediğini belirtti. Sözcü Price ayrıca Blinken ve Hüseyin arasında Stratejik Diyalog Görüşmelerinin ele alındığını ve Stratejik Çerçeve Anlaşması kapsamında iki tarafın mutabık kaldığı prensipleri yeniden tasdik ettiklerini ifade etti.¹⁷

Irak Dışişleri Bakanlığının 10 Ekim 2021'de gerçekleşmesi planlanan seçimlere hazırlık sürecini takip etmesi için Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyini Irak'a davet ettiği kaydedildi. Bu bağlamda, Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin'in Avrupa Birliği Irak Misyonu ile gerçekleşen bir toplantıda, uluslararası organizasyonların ve BM'nin ülkedeki seçim sürecini destekleyerek uluslararası gözlemcilerin seçimleri takip etmesini istediği belirtildi.¹⁸

Güvenlik

Türkiye Millî Savunma Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Irak ordusuna destek vermek ve NATO Irak Misyonu'nda görev yapmak üzere 25 Türk askerî personelinin Irak'a gittiği bildirildi. Bakanlık sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda "Askerî danışmanlarımız, NATO Irak Misyonu kapsamında dost ve kardeş Irak ordusuna destek vermek üzere Bağdat'a gitti. Biri tuğgeneral olmak üzere toplam 25 personelimiz NATO Irak Misyonu'nda görev yapacak" açıklamasında bulundu.¹⁹

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi tarafından terör örgütü IŞİD'in sözde Irak Valisi Ebu Yasir el-İsavi'nin öldürüldüğü açıklandı. Kazimi, sosyal medya hesabından yaptığı açık-

16 <https://english.aawsat.com/home/article/2768086/iraqi-president-calls-international-cooperation-combat-terrorism>

17 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/63943-ABD-ve-Irak%E2%80%99tan-%E2%80%98stratejik-m%C3%BCzakerelere-devam%E2%80%99-vurgusu>

18 <https://www.thenationalnews.com/mena/iraq/iraq-asks-un-to-monitor-coming-elections-1.1155473>

19 <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/25-msb-personeli-nato-irak-misyonunda-gorev-yapmak-uzere-iraka-gitti/2123149>

lamada, terör örgütü IŞİD'in sözde valisine yönelik güvenlik güçlerince özel bir istihbarat operasyonu düzenlendiğini belirtti. Operasyonun Kerkük vilayetinin güneyinde gerçekleştirildiği öğrenilirken Kazımî'nin "IŞİD çetelerine karşı yanıtımızın sarsıtıcı olacağı sözünü vermiştik" ifadesini kullandığı kaydedildi.²⁰ Diğer taraftan Irak Ulusal Güvenlik Kurumunun terör örgütü IŞİD'in Irak'ın Musul vilayetine yapacağı bir saldırıyı engellediği ve yapılan operasyon kapsamında yedi IŞİD militanının tutuklandığı aktarıldı.²¹

Irak ordusu, Bağdat Tayaran Meydanı'nda 21 Ocak 2021 tarihinde meydana gelen ve 32 kişinin ölümüne neden olan çifte intihar saldırısını gerçekleştiren iki kişinin Irak vatandaşı olduğunu duyurdu. Irak Silahlı Kuvvetler Genel Komutanlığı Sözcüsü Yahya Resul'ün "Emniyet güçlerinin saldırıya ilişkin edindiği bilgiler, faillerin Iraklı olduğunu gösteriyor" dediği bildirildi. Öte yandan Resul'ün, sosyal medyada intihar eylemcilerinden birinin Suudi Arabistan vatandaşı olduğu yönünde fotoğraflar paylaşıldığını ancak söz konusu kişinin daha önce ülkesindeki bir eylemde öldüğünü açıkladığının altı çizildi.²²

• Ekonomi

Irak Maliye Bakanı Ali Allavi, Irak'ın, Uluslararası Para Fonu'ndan (IMF) acil durum yardım paketi talep ettiğini açıklayarak altı milyar dolarlık bir kredi paketi hakkında IMF ile müzakerelerin sürdüğünü belirtti. Ayrıca, bütçe açığını finanse edebilmek için bu kredinin çok kritik olduğunu belirten Allavi, uzun vadede ekonomik reformlar şartıyla düşük faizli dört milyar dolarlık ayrı bir borç paketinin de gündemde olduğunu söyledi.²³

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımî'nin ülkedeki Suudi Arabistan yatırımlarını kolaylaştırma konusunda altyapı oluşturulduğunu açıkladığı bildirildi. Bu kapsamda Kazımî'nin, bir Suudi delegasyonunun yakın zamanda Bağdat'ı ziyaret edeceğini belirttiği ifade edildi.²⁴ Diğer taraftan Suudi yatırımcıların Irak'ın Mutenna, Necef, Anbar ve Kerbela vilayetlerini kapsayan yaklaşık bir milyon hektar çöl alanını tarım faaliyetlerine açmayı planladıklarını kaydedilirken Şii siyasi çevrelerin hedeflenen bölgelerin Şii ağırlıklı olduğuna dikkat çekerek potansiyel Suudi yatırımları konusunda hoşnutsuzluklarını dile getirdikleri ifade edildi.²⁵

20 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-basbakani-deas-in-sozde-valisinin-oldurulduğunu-acikladi/2126365>

21 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Iraq-National-Security-thwarts-an-ISIS-attempt-to-target-Mosul>

22 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-ordusu-bagdattaki-saldirinin-faillerinin-irak-vatandasi-oldugunu-acikladi/2121621>

23 <https://middle-east-online.com/en/iraq-asks-imf%E2%80%99s-emergency-assistance>

24 <https://www.middleeastmonitor.com/20210126-iran-backed-groups-reject-saudi-investment-in-iraq/>

25 <https://english.aawsat.com/home/article/2766891/saudi-crown-prince-iraqi-president-discuss-cooperation>

Irak Petrol Bakanlığı, petrol ve elektrik alanında projeler gerçekleştirilmesi noktasında Fransız şirketi Total ile anlaşma imzalandığını duyurdu.²⁶ Söz konusu anlaşma ile birlikte Total'in gelecekte Irak'ta yatırım yapma planının olduğu da vurgulandı.

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Sağlık Bakanlığının çoğu vatandaşın önleyici tedbirlere uymaması nedeniyle Irak'ın ikinci bir koronavirüs (Covid-19) salgını dalgası yaşayabileceği konusunda uyarıda bulunduğu kaydedildi.²⁷ Bununla birlikte, Irak Bakanlar Kurulunun Covid-19 aşısının alımı için 100 milyon dolarlık bütçe ayırdığı açıklanırken bütçenin oluşturulmasında Dünya Bankasının fonlarının da kullanıldığı belirtildi.²⁸

Katolik dünyasının Ruhani Lideri Papa Francis'in 5-8 Mart 2021 tarihinde Irak'a yapacağı ziyaret kapsamında, Irak'taki en büyük Şii dinî merci Ayetullah Ali es-Sistani ile görüşeceği belirtildi. Papa ve Sistani arasında yapılacak olan görüşmeye ilişkin açıklamada bulunan Irak'taki Keldani Katolik Kilisesi Patriği Louis Sako'nun, görüşmenin iki taraf arasında Irak'ın Necef vilayetinde gerçekleşmesinin beklendiğini ve "formaliteleri olmayan özel bir ziyaret" olacağını söylediği bildirildi.²⁹ Ziyaretle birlikte Papa Francis'in Irak'ı ziyaret edecek olan ilk Papa olacağı ve ziyaretin Necef'in dışında Bağdat, Musul ve Erbil vilayetlerini kapsayacağı aktarıldı.

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi (ITC) ve Irak Parlamentosu İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Erşat Salihi yaptığı açıklamada, 400 Türkmen kadınının Suriye'de terör örgütü IŞİD'e bağlı hapisanelerde bulunduğunu belirtti. Sosyal medya hesabından açıklamalarda bulunan Salihi, Irak İstihbarat Servisinin Türkmen kadınların IŞİD'in elinde bulunduğu yönündeki resmî belgelerini paylaşarak şu ifadeleri kullandı: "Irak Meclisi İnsan Hakları Komisyonunun yazışmaları üzerine Irak Ulusal İstihbarat Servisince 400'den fazla Türkmen kadınının Suriye'de IŞİD'e bağlı Rakka, Haseke ve Afrin hapisaneleriyle Hol Kampı'nda bulunduğu tespit edildi." Salihi, söz konusu Türkmen kadınların kurtarılması için Irak Parlamentosu İnsan Hakları Komisyonunun Türkiye Dışişleri Bakanlığı ile irtibata geçtiğini vurguladı.³⁰

26 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1630353180485216>

27 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/29012021>

28 <https://www.iraq-businessnews.com/2021/01/28/iraqi-cabinet-approves-100m-for-covid-vaccine/>

29 <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2021/01/pope-francis-iraq-ayatollah-ali-sistani-najaf-trip-shiite.html>

30 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1633246896862511>

Kerkük Ortak Operasyonlar Komutanlığından yapılan açıklamada, Peşmerge'nin kente ilerlemesi üzerine Irak ordusundan takviye kuvvet talebinde bulunduğu belirtildi. Konuya ilişkin açıklamanın devamında Irak ordusunun Peşmerge'nin Kerkük kentine ilerleyişini durdurduğunu, talep üzerine kentin kuzeybatı bölgesinde konuşlanan Irak ordu güçlerinin Sergaran nahiyesine ilerlediği aktarıldı. Söz konusu ek kuvvet talebinin, petrol alanlarının yoğunlukta bulunduğu Sergaran nahiyesi yakınlarında taraflar arasında sorun çıkmaması gerekçesiyle yapıldığı bildirildi.³¹

Irak Türkmen Cephesi Erbil İl Başkanlığında, 24 Ocak "Türkmen Kültür Günü" dolayısıyla etkinlikler gerçekleştirildi. Etkinliğe, Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bakan ve ITC Yürütme Kurulu Üyesi Aydın Maruf, Türkmen parti yetkilileri, edebiyatçılar ve aileleri katıldı. Etkinlikte konuşan Maruf, Türkmenlerin kültürel haklarının yanı sıra siyasi haklarını elde etmelerinin de önemine değinerek "Türkmenler kültürel haklarından daha fazla siyasi haklarını talep etmiştir. Çünkü siyasi haklar bütün hepsini kapsar. O yüzden bizim Irak'ta siyasi ve millî haklarımız son derece önemlidir" ifadelerini kullandı.³²

Kerkük Vali Vekili Rakan Said Cuburi, Kerkük'teki uyuşturucu ticaretine yönelik açıklamalarda bulundu. Kentteki uyuşturucu trafiğinin IKBY'ye yakın kuzeydeki sınır bölgelerden Kerkük'e giriş yaptığını, kuzeyden kaynaklanan söz konusu uyuşturucu ticaretinin Kerkük dışında diğer şehirlere kadar yayıldığını belirtti.³³

ITC Başkanı ve Kerkük Milletvekili Erşat Salih de geçtiğimiz haftalarda yaptığı açıklamada, son dönemde Kerkük'te gittikçe artan uyuşturucu ticaretine dikkat çekerek ticaretin bilhassa IKBY ve IKBY sınırına yakın bölgeler üzerinden terör örgütü PKK eliyle yapıldığını vurgulamıştı.³⁴

Öte yandan IKBY tarafından yapılan konuya ilişkin açıklamada ise Erbil'in bir uyuşturucu merkezi olmadığı, aksi yönde yapılan açıklamaların siyasi maksatlar taşıdığı ifade edildi.

• Güvenlik

Selahattin'e bağlı Tuzhurmatu ilçesinin Süleyman Bey nahiyesinde terör örgütü IŞİD'e bağlı bir hücre yapılanmasına yönelik operasyon gerçekleştirildiği açıklandı. Operasyonda beş kadın IŞİD militanının yakalandığı, kadınların ifadelerinde örgüt mensubu olduklarını itiraf ettikleri belirtildi.³⁵

31 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-ordusu-pesmerge-nin-kerkuk-e-ilerleyisini-durdurdu/2129754>

32 <https://www.facebook.com/aydinmaruf/posts/3541584842556203>

33 https://twitter.com/Kirkuknow_DT/status/1355503970798641155

34 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-turkmen-cephesi-pkk-kerkukte-uyusturucu-ticaretiyle-gencleri-zehirliyor/2096632>

35 https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=122703069724977&id=104419861553298

gelir ve ödemeler konularını açıkça istişare ettiklerini belirtti.⁴⁴ Irak Parlamentosu Maliye Komisyonu Üyesi Cemal Koçar da yaptığı açıklamada 2021 yılına ilişkin merkezi bütçe tasarısının IKBY ile ilgili maddeleri dışında mecliste oylamaya hazır olduğunu kaydetti.⁴⁵

• Güvenlik

30 Ocak Cumartesi günü kimliği belirsiz kişilerce Süleymaniye vilayetinin Azadi bölgesindeki Kürdistan Demokrat Partisi 1. Bölge Binasına silahlı saldırı düzenlendi. Konuyla ilgili medyaya demeç veren KDP 1. Bölge Sorumlusu Tarık Hama Talip, saldırının sabah güneş doğmadan gerçekleştirildiğini ifade etti. Yerel basın mensuplarından öğrenilen bilgilere göre ise KDP binasına bir araba içerisindeki üç kişinin ateş açtığı ve bu kişilerin dakikalar içerisinde kaçtığı kaydedildi. Saldırıda kullanılan aracın plakasının zanlılar tarafından kapatıldığı öğrenilirken güvenlik görevlileri olay yerinde 48 kovan tespit edildiğini aktardı. Saldırı sonrası olayla ilgili soruşturma başlatıldığı açıklandı.⁴⁶

Goran Hareketi IKBY Parlamento Grubu Başkan Vekili ve Parlamento İnsan Hakları Komisyonu Başkan Yardımcısı Gülistan Said, Erbil ve Duhok vilayetlerinde 2020 yılının son aylarındaki gösterilerde gözaltına alınan yaklaşık 70 kişinin bir an önce serbest bırakılması gerektiğini açıkladı. Gösterilerde gözaltına alınan kişilere yönelik soruşturmaların tamamlandığını ifade eden Gülistan Said, yetkililerin gözaltındaki göstericilere dosyaları hakkında bilgi vermediklerini ileri sürdü.⁴⁷

• Sosyal Hayat ve Sağlık Durumu

IKBY’de tespit edilen toplam koronavirüs vaka sayısı 105.980’e yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı 3.467’ye ulaştı. Virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının ise 98.000’e yükseldiği kaydedildi.⁴⁸

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan:

Saudi Aramco, piyasa şartlarının uygun olması durumunda şirketten hisse satabileceklerini duyurdu. 2019 yılında Aramco, %1,7’den fazla bir hisse satışı gerçekleştirmişti.⁴⁹

44 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1630318550488679>

45 <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/200450> - لیژنه- %E2%80%8Cدەنگدان-ئاماده-دە- %E2%80%8Cی-دارایی-عێراق-: رۆژی-دوووشه-ممه-پۆرۆه-یاسای-بودجه-ی-عێراق-یۆ-دەنگدان-ئاماده-دە

46 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/30012021>

47 <https://mewdamedia.com/articles/13777>

48 <https://gov.krd/coronavirus/situation-update/#moh-monitoring>

49 <https://www.aljazeera.com/economy/2021/1/26/aramco-may-sell-more-shares-sovereign-wealth-fund-governor-says>

Kanada hükûmeti, Suudi Arabistan vatandaşı olan ve orada tutuklu bulunan Suudi aktivist Raif Badawi'ye vatandaşlık verileceğini açıkladı. Ailesinin de Kanada'da ikamet ettiği Badawi, geçen yıl Avrupa Parlamentosundan insan hakları ödülü almıştır.⁵⁰

ABD ordusu, Suudi Arabistan'ın Kızıldeniz limanını ve krallıkta bulunan iki uçak pistini kullanma ihtimallerini araştırmış; bu da İran'ı rahatsız etmiştir.⁵¹ ABD'nin İran'ı çevreleme stratejisi kapsamında Körfez'de birçok ülkede askerî varlığı bulunmaktadır. Haberin ardından İran BM Misyonu Sözcüsü Alireza Miryousefi ABD'nin bu son hareketine yönelik eleştirilerde bulundu. Ortadoğu'daki yabancı asker varlığının bölgedeki güvensizliğin artmasının ve kaotik durumun en temel sebeplerinden biri olduğunu ifade etti.

İtalya Dışişleri Bakanı Luigi Di Maio, hükûmetinin Yemen'de tekrar barışı sağlama hedefi ve insan haklarının korunması bağlamında Suudi Arabistan ve BAE'ye füze satışını durduklarını açıkladı.⁵²

Riyad hükûmeti, ekonomileri ilk 10'a sokmayı hedefleyen "Riyad Stratejisi" planını açıkladı.⁵³ Bu plana göre Riyad'ın 7,5 milyon olan nüfusunun 2030'a kadar 15 ila 20 milyona çıkartılması hedeflenmektedir. Riyad'ın ülkenin petrol dışı ekonomisine katkısının %50'leri bulduğunu ifade eden Veliaht Prens, şehrin yaşam kalitesinin arttırılmasının ve turizm, eğitim gibi çeşitli sektörlerde daha çok ilgi çekecek hâle getirilmesinin hedeflendiğini belirtti.

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE):

BAE, belirli kategoride çalışan yabancılara vatandaşlık verileceğini açıkladı. Bu kişilerin yatırımcıları, bilim insanlarını, mühendisleri, doktorları, yazarları, sanatçıları ve ailelerini kapsadığı belirtildi.⁵⁴

ABD Başkanı Joe Biden'ın, BAE hükûmetinin Libya'daki soruna müdahil olmasını eleştirmesinin ardından Abu Dabi, Libya sorununun çözülmesinde BM ve ABD ile iş birliği yapmaya hazır olduklarını açıkladı.⁵⁵

Biden yönetimi, Trump döneminde yapılan bazı askerî satışları geçici olarak durdurdu. Bunlar arasında BAE'nin ileriki yıllarda teslim almayı beklediği savaş uçakları F-35'leri

50 <https://www.aljazeera.com/news/2021/1/28/canadas-lawmakers-grant-citizenship-to-saudi-blogger-badawi>

51 <https://apnews.com/article/dubai-iran-saudi-arabia-united-arab-emirates-persian-gulf-tensions-247314c18d4160ead28fc6358a95dca>

52 <https://www.reuters.com/article/idUSKBN29Y1UR>

53 <https://gulfnnews.com/world/gulf/saudi/saudi-arabia-crown-prince-mohammed-bin-salman-announces-strategy-of-riyadh-vision-1.1611841325447>

54 <https://www.aljazeera.com/news/2021/1/30/uae-to-offer-citizenship-to-select-expats-in-rare-move-for-gulf>

55 <https://www.aljazeera.com/news/2021/1/30/uae-ready-to-cooperate-with-un-new-us-administration-on-libya>

de içeren paket de bulunmaktadır.⁵⁶ BAE'nin ABD Büyükelçisi Yusuf el-Uteybe, Biden'in kararının beklendiğini belirterek BAE'nin ABD ile iş birliği içerisinde bölgede istikrar ve barışın sağlanması için çalışacağını söyledi.⁵⁷

İngiltere, koronavirüs sebebiyle BAE'yi kırmızı listeye alarak uçuşları durdurmuştu. Ancak BAE hükûmeti bunu reddederek BAE'nin durumu kontrol altında tuttuğunu ve dünyada en çok test gerçekleştirme oranına sahip olduklarını belirtti.⁵⁸

• Katar:

Katar Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Lulva el-Hatır, talep edilirse Katar'ın İran ve ABD hükûmetleri arasında ara buluculuk yapabileceğini açıkladı.⁵⁹

Katar hükûmeti, Gazze'ye 2021 yılı boyunca ödenecek şekilde 360 milyon dolar bütçe ayırdığını açıkladı.⁶⁰

Türkiye Katılım Bankası ve Katar Finansal Merkezi bir araya gelerek finans alanındaki iş birliği fırsatlarını değerlendirdi. Türkiye ve Katar'ın pek çok ortak proje yürütebileceğine, finansal araçların çeşitlendirilmesi gerektiğine değinildi.⁶¹

Katar ticari liman işletmecisi QTerminals, Türkiye'deki Global Yatırım Holdingden Antalya Limanı'nın (Port Akdeniz) işletme hakkını satın aldı. Ekim 2020'de imzalanan anlaşma tüm şartları ve onayları sağlayarak yerine getirildi.⁶²

Körfez krizinin çözülmesi için atılan adımların ardından Katar'ın ulusal havayolu şirketi Qatar Airways, BAE'ye uçuşların tekrar başlayacağını duyurdu.⁶³ Ancak İngiltere'nin aldığı uçuş yasakları kararının ardından bir hafta boyunca BAE'den yeni biletler ayırt edilemeyeceği açıklandı. Güney Afrika ve Rwanda'ya uçuşların da geçici olarak durdurulduğunu belirtildi.⁶⁴

• Yemen:

Geçen hafta ABD Hazine Bakanlığının detaylarını açıklaması sonrasında İran destekli Husilerin ABD tarafından terör grupları listesine alınması kararı resmîyet kazanmıştı. Trump yönetimi tarafından alınan bu karar birçok kesim tarafından Yemen'deki

56 <https://apnews.com/article/donald-trump-politics-united-arab-emirates-b35347c143dcd5a5980b4b886363c293>

57 <https://www.middleeastmonitor.com/20210129-uae-responds-to-biden-administrations-freeze-of-f-35-deal/>

58 <https://www.middleeastmonitor.com/20210130-uae-refuses-to-be-included-on-uks-travel-ban-red-list/>

59 <https://www.middleeastmonitor.com/20210126-qatar-ready-to-mediate-between-iran-us-official-says/>

60 <https://www.reuters.com/article/idUSS8N2HR03S>

61 <https://www.aa.com.tr/en/economy/turkey-qatar-talk-cooperation-in-participation-finance/2127691>

62 <https://www.aa.com.tr/en/economy/qatars-firm-buys-turkish-port-in-antalya/2123182>

63 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/qatar-airways-resumes-flights-to-united-arab-emirates/2125466>

64 <https://www.reuters.com/article/idUSKBN29Y2P9>

krizi derinleştireceği düşüncesiyle eleştirilmişti. Biden yönetiminde Dışişleri Bakanlığı görevine getirilen Antony Blinken da konu ile ilgili bir açıklama yaparak bu kararın gözden geçirileceğini ifade etmişti. Nitekim ABD Hazine Bakanlığı tarafından hafta içi yapılan açıklamada Husileri de ilgilendiren bazı işlemlerin yaptırımlardan muaf tutulacağı duyuruldu. Bu muafiyet 26 Şubat'a kadar devam edecek.⁶⁵

Yemen'de bu hafta önemli yetkililer suikastlar neticesinde öldürüldü. Bunlardan biri Hudeyde Emniyet Müdürü Tuğgeneral İbrahim Harid'di. Cumhurbaşkanı Hadi, Emniyet Müdürü'nün öldürülmesi üzerine yayınladığı taziye mesajında yetkililerin cezalandırılacağını belirtti. Suikastı kimin gerçekleştirdiğine dair resmî bir açıklama yapılmadı.⁶⁶ Suikast sonucu öldürülen bir diğer kişi ise BAE destekli Ulusal Direniş Güçleri komutanlarından Abdurrabih Mutahhar oldu. Mutahhar, Taiz kentinde uğradığı silahlı saldırı sonucunda hayatını kaybetti. Suikastçılar olay yerinden kaçmayı başarırken saldırıyı üstlenen olmadı.⁶⁷

Geçtiğimiz haftalarda Cumhurbaşkanı Hadi tarafından yapılan atamalar BAE destekli Güney Geçiş Konseyi (GGK) tarafından eleştirilere sebep olmuş ve reddedilmişti. Hafta içi GGK başka bir açıklamasında alınacak kararlar öncesinde kendileri ile müzakere edilmemesi hâlinde bu kararları engellemek için çalışacaklarını açıkladı.⁶⁸

• Kuveyt:

Kuveyt Emiri Şeyh Nevaş tarafından tekrar başbakan olarak görevlendirilen Şeyh Sabah el-Halid El-Sabah, yasal öncelikleri belirlerken parlamento üyeleri ile birlikte çalışacağını belirtti. Yeni hükûmetin ekonomik reform ve gelişim için, yolsuzluk ile savaşağını, milletvekilleri ile çalışacaklarını söyledi.⁶⁹

Kuveyt kabinesi, devlet kurumlarının bütçelerini kararlaştırdı. Öngörülen gelirin 10.929 milyar Kuveyt dinarı, giderin ise 23.048 milyar Kuveyt dinarı olduğu belirtildi.⁷⁰

Kuveyt ve Pakistan heyetleri İslamabad'da bir araya geldi. Ekonomi, petrol ve gaz, ticaret, enerji, yatırım, tarım, bilgi teknolojileri ve sağlık sektörlerindeki iş birliğinin arttırılmasına yönelik görüşüldü. İkili ilişkilerin ticaret, yatırım, iş gücü ihracatı ve gıda güvenliği alanındaki önemine değinildi.⁷¹

65 <https://www.middleeastmonitor.com/20210126-biden-suspends-some-sanctions-on-yemens-houthis/>

66 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yemende-hudeyde-emniyet-muduru-tuggeneral-harid-olduruldu/2125441>

67 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yemende-bae-destekli-ulusal-direnis-gucleri-komutani-ugradigi-suikast-sonucolduruldu/2128293>

68 <https://www.middleeastmonitor.com/20210126-yemens-uae-backed-body-pledges-to-thwart-presidents-decisions/>

69 <https://gulffnews.com/world/gulf/kuwait/kuwait-pm-to-set-priorities-with-mps-before-forming-new-government-1.76723942>

70 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2956286&Language=en>

71 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2956910&Language=en>

• Umman:

Umman Çalışma Bakanlığı, bu yıl bakanlıklarda çalışan 7.600 yabancı işçinin Ummanlılaştırma programı çerçevesinde (Omanization) yerini Ummanlıların alacağını açıkladı. 2021 yılında özel sektörde yer değiştirme ya da istihdam oluşturarak 35.267 iş fırsatının oluşturulacağı da söylendi.⁷² 300'den fazla şirketin 70.000 işçiyi işten çıkartmak ya da maaş kesintisine gitmek için başvurduğu ancak Çalışma Bakanlığının bunların olmaması, özellikle Ummanlıların işsiz kalmaması için uğraştığı belirtildi.⁷³

Sultan Heysem bin Tarık, yayınladığı Kraliyet Kararnameleri ile savunma ve güvenlik konseylerinde değişiklikler yaptı. İki konseye de Sultan Heysem'in başkanlık edeceği belirtildi.⁷⁴

• Bahreyn:

Dışişleri Bakanlığı yaptığı bir açıklamayla diplomatik ve özel pasaport sahipleri için bazı ülkelerle vize muafiyeti anlaşmalarının yürürlüğe girdiğini duyurdu. Anlaşmaların yapıldığı ülkeler İtalya, Macaristan ve İsrail olarak açıklandı.⁷⁵

Covid-19 salgınıyla mücadele kapsamında ilk parti aşıların teslimatının sağlandığı Bahreyn'de kısıtlayıcı tedbirler alınmaya devam ediyor. Bu kapsamda Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan bir açıklamayla yüz yüze eğitime 31 Ocak'tan itibaren 3 hafta süreyle ara verildiği duyuruldu.⁷⁶

Son olarak, 16 Avrupa Parlamentosu Üyesi, AB Dış İlişkiler Komiseri Joseph Borrell'e ortak bir mektup yazarak Bahreyn'deki insan hakları ihlallerinden dolayı duydukları endişeyi dile getirdi. Mektubun Bahreyn Dışişleri Bakanı ve Avrupa Dış Eylem Servisi Bahreyn temsilcisi arasında gerçekleştirilmesi planlanan ve iş birliği anlaşmasının imzalanmasının beklendiği toplantı öncesi gönderilmesi dikkat çekici bir detay oldu.⁷⁷

72 <https://gulfnews.com/world/gulf/oman/expats-in-ministries-to-be-replaced-by-omani-nationals-1.76775590>

73 <https://gulfnews.com/world/gulf/oman/oman-300-companies-to-terminate-workers-reduce-salaries-1.76723524>

74 <https://gulfnews.com/world/gulf/oman/omans-sultan-restructures-defence-and-security-councils-1.76725473>

75 <https://www.bna.bh/en/>

MoFA announces entry into force of agreement on mutual visa exemption for diplomatic and special passport holders with a number of countries. [aspix?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDvDptYKpK8zTmJYyrmGgvNs%3d](https://www.bna.bh/en/InpersonstudyingtobesuspendedforthreeeweeksstartingfromJan.31.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDvDptYKpK8zTmJYyrmGgvNs%3d)

76 <https://www.bna.bh/en/InpersonstudyingtobesuspendedforthreeeweeksstartingfromJan.31.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDqtGaLF0d3XpVos2CJ6CoA4%3d>

77 <https://www.middleeastmonitor.com/20210125-meps-criticise-bahrains-human-rights-violations/>

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Arap Baharı'nın 10. yılında Uluslararası Af Örgütü, Mısır hapisanelerindeki insanlık dışı koşulları konu alan bir rapor yayımladı. Raporda 10'u göz altında 2'si ise serbest bırakılmalarının hemen ardından hayatını kaybeden 12 kişi dâhil olmak üzere tutuklu bulunan 67 kişinin yaşadıkları mercek altına alındı. Araştırmanın sonucunda ise kötü koşullarda, yetersiz ve kötü beslenmeye maruz bırakıldıkları, çok ciddi koşullarda bile sağlık hizmetlerinden mahrum bırakıldıkları, aşırı kalabalık ve yetersiz havalandırılmalı ortamlarda suya ve tualete sınırlı erişim izni verilerek tutuldukları açıklandı.⁷⁸

İtalya Başbakanı Sergio Matterella, Ocak 2016'da kaçırılan ve daha sonra parçalanmış hâlde cesedi bulunan Cambridge Üniversitesi doktora öğrencisi Guilo Regeni'nin davası için Mısır'dan tam bir iş birliği beklediğini dile getirdi. Roma Savcılığı geçen hafta cinayetle ilgili içlerinde bir general de bulunan 4 Mısırlı görevli aleyhinde dava açılması talebinde bulunmuştu. Öldürülen doktora öğrencisi Mısır'da sendikalar üzerine çalışmalar yapmaktaydı⁷⁹

Mısır Dışişleri Bakanı Semih Şükrü, Mısır Parlamentosunda yaptığı konuşmada Etiyopya'nın Rönesans Barajı anlaşmazlığında tek taraflı ve uzlaşmaz bir şekilde hareket ettiğini söyledi. Şükrü, Mısır'ın Etiyopya, Sudan ve Mısır arasındaki anlaşmazlığı çözmek için bağlayıcı yasal bir anlaşma üzerinde ısrar ettiğini belirtti.⁸⁰ Mısır ayrıca Rus Rusnano Grubu ile Mavi Nil üzerinde inşa edilen Etiyopya Barajı'ndan kaynaklanabilecek su kıtlığıyla mücadele etmek için yerel unsurları geliştirmek ve daha fazla su arındırma tesisi kurmak için anlaşmıştı.⁸¹

Mısır iki ay aradan sonra dört günlüğüne Refah Sınır Kapısı'nı açma kararı aldı. Refah Sınır Kapısı Gazze Şeridi ile dış dünya arasındaki tek geçiş noktası olması ile önem arz etmektedir. Diğer iki geçiş noktası İsrail'in tarafından sıkı kontrolüne tabi tutulmaktadır.⁸²

• Libya

Bu hafta hem Britanya hem de ABD Libya'daki silahlı kuvvetlerin çekilmesine dair çağrıda bulunmuştur. Britanya'nın Libya Büyükelçiliği pazartesi günü yayımladığı basın açıklamasında Ortak Askerî Komiteyi ve Libya Siyasi Diyalog Forumunu destekle-

78 <https://www.dw.com/en/egypt-amnesty-slams-inhumane-prison-conditions/a-56331626>

79 <https://www.aa.com.tr/en/europe/italy-demands-response-from-egypt-over-regeni-murder/2122725>

80 <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/399642/Egypt/Politics-/Ethiopia-is-acting-unilaterally-and-intransigently.aspx>

81 <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2021/01/egypt-russia-water-desalination-plants-nile-dam-talks.html>

82 <https://english.wafa.ps/Pages/Details/123069>

diğini bildirirken, üç ay içerisinde bütün askerî dış kuvvetlerin Libya'dan çıkarılmasını öngören ateşkes anlaşmasının da altını çizmiştir.⁸³ Öte yandan ABD'nin BM Daimî Temsilci Vekili Richard Mills de Biden hükümetinin ateşkes yanlısı olduğunu vurgulamış ve özellikle Türkiye ile Rusya'nın bölgeden askerî güçlerini çekmesi gerektiği çağrısında bulunmuştur.⁸⁴

BM Libya Destek Misyonu bu hafta Başkanlık Konseyi Üyeleri ve Başbakanlık pozisyonu için aday listesini duyurmuştur. Başkanlık Konseyi için Akile Salih gibi isimlerin de bulunduğu 24 kişilik listenin yanında 21 kişilik başbakanlık adayı listesi yer almıştır.⁸⁵ Adayların seçilmesine dair görüşmelerin ise bir sonraki pazartesi Cenevre'de yapılması beklenmektedir.⁸⁶

Ayrıca bu hafta Rusya ile Libya'nın iki kanadı arasındaki diyalog ön plana çıkmıştır. Başbakan Yardımcısı Ahmed Muaytik Moskova'ya bir ziyarette bulunarak Rus Dışişleri Bakanı Lavrov ile Libya'nın mevcut durumu ve iki ülke arasındaki işbirliği hususlarını görüşmüştür.⁸⁷ Ortadoğu ve Afrika Özel Temsilcisi Mihail Bogdanov, Libya'nın doğu kanadından Hafter'in Dışişleri Başkanı ilan ettiği Abdülhadi el-Huveyc ile Libya'daki gelişmeleri değerlendirmiştir.⁸⁸ Bogdanov yaptığı açıklamada, Rusya'nın bütün taraflarla iletişim hâlinde olduğunu ve şeffaflık gözettiğini vurgulamıştır.⁸⁹

UMH Başkanlık Konseyi Başkanı Serrac bu hafta Güney Kore'nin Libya Büyükelçisini ağırlamıştır. Serrac, Güney Kore'nin sunacağı katkının Libya'nın kalkınması ve gelişmesine yardımcı olacağını beklediğini belirtmiştir.⁹⁰

• Tunus

Başbakan Hişam Meşişi'nin talebi üzerine geçtiğimiz günlerde düzenlenen kabine revizyonunu müteakiben Tunus'ta yoğunlaşmış protestolar sürmektedir. Göstericilerden bir kişinin hayatını kaybettiği bilinmektedir.⁹¹ Cumhurbaşkanı Kays Said ise yaptığı açıklamada, kabine revizyonun "bakanlar kurulunda istişare" maddesine uyulmayarak anayasal prosedüre aykırı olduğunu belirtmiştir.⁹² Salı günüyse Meşişi'nin kabine revizyonu-

83 <https://lana-news.ly/art.php?id=188910&lang=en&p=1>

84 <https://www.dailymail.co.uk/wires/ap/article-9198551/US-calls-Russia-Turkey-UAE-halt-Libya-intervention.html>

85 <https://lana-news.ly/art.php?id=189249&lang=en&p=1>

86 <https://lana-news.ly/art.php?id=189206&lang=en&p=1>

87 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/maiteeq-discusses-libyas-crisis-solutions-moscow>

88 <https://tass.com/politics/1250239>

89 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/bogdanov-russia-acting-total-transparency-libya>

90 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/al-sarraj-we-look-forward-south-korean-contribution-development>

91 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunusun-kasrin-ilinde-polisle-gostericiler-arasinda-olaylar-cikti/2123956>

92 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-cumhurbaskani-kabine-revizyonunda-anayasal-prosedure-uyulmadigini-acikladi/2122674>

nun yeni kabine meclisinde güven oyu aldığı duyurulmuştur.⁹³ Meclis Başkanı ve Nahda Hareketi Partisi Lideri Raşid el-Gannuşi ise protestolara dair yaptığı açıklamada, “barışçıl” bir tavırla gösteri düzenlenebileceğini belirtmiştir. Gannuşi bu hakkın meşruluğunu vurgularken özel mülke ve kamu malına zarar verilmesinden kaçınılması gerektiği çağrısında da bulunmuştur. Meclis Başkanı yaptığı açıklamada, gençlerin başarısızlığa uğramış sosyal sistemin ve eğitim sisteminin mağdurları olduğuna şüphe olmadığını ve bunun sivil ve idari kanattan gelen destekle giderilmesi gerektiğini dile getirmiştir.⁹⁴

Son olarak, Tunus Cumhurbaşkanlığına bu hafta şüpheli bir zarf gönderilmiştir. Zarfın ilk etapta zehirli olduğundan şüphelenildiyse de yetkililer cuma günü yapılan açıklamada, testler sonucunda zarfın herhangi bir zehir, patlayıcı veya uyuşturucu madde barındırmadığını bildirmiştir.⁹⁵

• Cezayir

Bu hafta Cezayir Dışişleri Bakanı Sabri Bukadum bir heyet eşliğinde Libya Devlet Yüksek Konseyi Başkanı Halid el-Mişri’ye ziyarette bulunmuştur. İkili Libya’daki gelişmeler ile mevcut duruma ek olarak iki ülke arasındaki iş birliğinin kuvvetlendirilmesi hususunu ele almıştır.⁹⁶ Bukadum ayrıca UMH Başkanlık Konseyi Başkanı ve Başbakan Fayez el-Serrac ile de görüşerek Cezayir’in Libya krizini çözmekte daha büyük bir rol oynamaya hazır olduğunu bildirmiştir.⁹⁷ Ayrıca, bu görüşmeleri müteakiben Cezayir yedi yıl sonra yeniden Libya’da Büyükelçiliğini açacağını duyurmuştur.⁹⁸

Ayrıca bu hafta, yolsuzlukla yargılanmış iki Cezayir eski Başbakanı hapis cezasına çarptırılmıştır. “Muhyiddin Tahkut Yargılaması” ve “Buteflika’nın Seçim Kampanyasının Finansmanında Yolsuzluk” adıyla bilinen iki davanın kararı açıklanmış ve Uyahya 15, Sellal ise 12 yıllık hapis cezasına çarptırılmıştır. Karar sonucu çeşitli bakanlıklarda bulunmuş bakanların da cezaya çarptırıldığı bilinmektedir.⁹⁹

Son olarak, Rus medyasında yer alan habere göre, önceki haftalarda bahsi geçen Cezayir’e gönderilecek olan Rus Koronavirüs aşısı Sputnik V’nin ilk dozunun cuma günü ülkeye ulaşacağı öngörülmektedir. Cumartesi günü ise aşı kampanyasına başlanması beklenmektedir.¹⁰⁰

93 <https://www.middleeastmonitor.com/20210126-tunisia-cabinet-confirms-reshuffle-after-protester-dies/>
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunusta-basbakan-mesisinin-yeni-kabinesi-guvenoyu-aldi/2124061>

94 <https://www.middleeastmonitor.com/20210127-tunisia-ghannouchi-affirms-right-to-demonstrate-peacefully/>

95 <https://www.reuters.com/article/us-tunisia-president/envelope-sent-to-tunisian-president-was-not-poisoned-says-prosecutor-idUSKBN29Y2PU?rpc=401&>

96 <https://lana-news.ly/art.php?id=189048&lang=en&p=1>

97 <https://www.libyaobserver.ly/news/boukadoum-reiterates-algerias-readiness-bigger-role-resolving-libyas-crisis>

98 <https://www.libyaobserver.ly/news/algeria-reopen-its-embassy-libya>

99 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayirde-yolsuzluk-suclamasiyla-yargilanan-eski-basbakanlar-hapis-cezasina-çarptirildi/2126711>

100 <https://tass.com/society/1250271>

• Fas

İsrail, Fas'taki İrtibat Bürosunu 20 yıl aradan sonra tekrar açtı. Rabat'taki İrtibat Bürosu Fas'ın İsrail ile ilişkilerini kestiği 2000 yılından itibaren kapalıydı. Büronun başına 2016-2020 yılları arasında Mısır Büyükelçiliği yapmış David Goffrin atandı.¹⁰¹ ¹⁰²İsrail Dışişleri Bakanlığı bu yeniden açılma hadisesini "tarihî bir an" olarak yorumladı¹⁰³

İsrail haber ajansları Başbakan Netanyahu'nun İsrail'de seçimlerden önce Fas Kralı Altıncı Muhammed'e bir ziyaret gerçekleştirmek istediğini gündeme getirdi. Netanyahu'nun Fas ziyareti gerçekleştirerek seçimden önce İsrail'deki Fas göçmeni Yahudileri etkilemeye çalışabileceği dile getirildi.¹⁰⁴

İsrail'in Ulusal Güvenlik Danışmanı Meir Ben Şabat, şubat ayında Fas'ı ziyaret edeceği açıklandı. Fas Dışişleri Bakanı Nasser Bourita ve Şabat yaptıkları telefon görüşmesinde Fas ve İsrail arasında birçok alanda iş birliği anlaşmalarını yapmak için bir çalışma grubu kurmayı kararlaştırdıkları belirtildi. Çalışma grubu, Covid-19 krizi nedeniyle çevrim içi toplantılar yapacak. Fakat Fas'tan üst düzey bir heyetin anlaşmaların şartlarını tamamlamak için en kısa sürede İsrail'i ziyaret etmeyi planladığı dile getirildi.¹⁰⁵

■ ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

Deniz yoluyla yapılan petrol ihracatı, boru hatları ile yapılan ihracata oranla daha kârlı olduğu için Avrupa'daki rafinerilerin deniz yolu ile gerçekleşen sevkiyatlarında artış olduğu bildirildi. Rusya'nın Urals petrolünün Druzhba boru hattındaki ihracat düşerek hattın kapasitesinin sadece %70'inin kullanıldığı açıklandı. Ocak 2021'de Druzhba'dan yapılan ihracatın Aralık 2020'ye oranla %10 azaldığı ve Rusya'nın Baltık Limanlarındaki Urals petrol ihracatının %35 arttığı bildirildi.¹⁰⁶

Rusya İstatistik Kurumunun (Rosstat) yaptığı açıklamaya göre, Rusya'nın 2020 yılında LNG üretimini %3,5 arttırarak 30,5 milyon ton LNG üretimi gerçekleştirdiğini bildirdi. Ayrıca Başbakan Yardımcısı Novak, Rusya'nın LNG pazarında orta vadede %25'lik bir pazar payına sahip olmayı amaçladığını açıkladı.¹⁰⁷

101 <https://www.middleeastmonitor.com/20210127-ex-envoy-to-egypt-to-lead-israel-mission-in-morocco/>

102 <https://www.jpost.com/middle-east/israel-reopens-mission-to-morocco-after-20-years-656780>

103 <https://www.morocoworldnews.com/2021/01/333325/israel-reopens-diplomatic-liaison-office-in-morocco/>

104 <https://www.morocoworldnews.com/2021/01/333406/netanyahu-wants-king-mohammed-vis-visit-before-israeli-elections/>

105 <https://www.morocoworldnews.com/2021/01/333662/senior-israeli-delegation-to-visit-morocco-in-february/>

106 <https://realnoevremya.com/articles/5164-european-refiners-prefer-cheaper-seaborne-exports-of-russian-oil>

107 <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Russia-LNG-Production-Sees-Modest-Jump-In-2020.html>

Rusya, ocak ayında batıdaki Primorsk, Ust-Luga ve Novorossiysk Limanlarından, 6,32 milyon ton olan petrol ihracatını ve taşımacılığını 2021 Şubat ayında 4,35 milyon tona indirmeyi planladığını açıkladı. Şubat ayının petrol yükleme planlarının günlük bazda %19 azalacağı açıklandı. Primorsk ve Ust-Luga'nın Baltık Limanlarından yapılan Urals petrol ihracatının ocak ayında yapılan Şubat planına göre, 4,8 milyon tondan 3,4 milyon tona düşeceği öngörüldü. Ocak ayının ön hazırlık planına göre Urals petrolün Baltık Limanlarından 5 milyon tonluk yükleme planlandı. Karadeniz'deki Novorossiysk Limanı'ndan yüklenen Urallar ve Sibiryա hafif petrolü ocak ayında 1,52 milyon tonken şubat ayında 1,23 milyon tona düşmesi de planlanıyor.¹⁰⁸

Çin merkezli rafinerilerin mart-mayıs arasındaki bakım sezonu öncesinde ve Çin yeni yılı yüzünden rafinaj kapasitelerinin düşüş göstereceği belirtildi. Ayrıca, ocak ve şubat aylarında yeterli miktarda petrol depolamak için rafinaj kapasitelerinin yüksek seviyelerde olacağı da bildirildi.¹⁰⁹

Azerbaycan Devlet Petrol Şirketinin (SOCAR) iştiraki olan Socar Trading, Pakistan ve Azerbaycan arasındaki stratejik ilişkilerin artırılması amacıyla kredi olarak Pakistan LNG Ltd. Şirketi ile Pakistan Devlet Petrol Şirketine petrol ve LNG kargoları ödemeyi teklif ettiğini açıkladı.¹¹⁰

SOCAR Başkan Yardımcısı yaptığı açıklamada, TANAP'ın bir parçası olan Güney Gaz Koridorunun Doğu Akdeniz'den ve İsrail'den gelecek doğal gazın Avrupa'ya taşınmasında kullanılmasını hem yapabileceklerini hem de yapmak istediklerini bildirdi.

Yunanistan Çevre ve Enerji Bakanlığı, Yunanistan-Bulgaristan Boru Hattı (IGB) yasa tasarisinin onaylandığını açıkladı. Tasarı, IGB projesi için Yunanistan ve Bulgaristan arasında hükümetler arası anlaşmayı ve Doğu Akdeniz Gaz Forumu'nun statüsünü onaylamayı içeriyor. Bu adımın Yunanistan'ın bölgede bir enerji merkezi olma yolunda bir kilometre taşı olduğu bildirildi. IGB'nin, Trans Adriyatik Boru Hattı (TAP) ile Hazar Denizi'nden ve LNG terminali olan Dedeağaç'tan doğal gaz taşıyacağı açıklandı.¹¹¹

Bulgaristan'ın yaptığı açıklamaya göre, Bulgar Devlet Gaz Kuruluşu Bulgartransgaz'ın Dedeağaç açıklarında, yüzen LNG tesisi geliştiren Yunan şirketi Gastrade'nin hisselelerinin %20'sini devralacağını açıkladı. Bu bölgeden gelen doğal gaz ile Bulgaristan, Rus

108 https://www.zawya.com/mena/en/markets/story/Russia_cuts_oil_exports_from_its_Western_ports_by_19_in_FebruaryJanuary_schedule-TR20210125nL8N2K021VX3/

109 https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/012721-chinas-jan-feb-crude-throughput-may-remain-at-high-levels-despite-slow-demand?utm_source=social&utm_campaign=topstories&utm_medium=organic_twitter&utm_content=plattsweb

110 <https://www.dawn.com/news/1604027>

111 https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/igb-pipeline-and-east-med-gas-forum-to-be-voted-in-greek-parliament/

doğal gazına olan bağımlılığını azaltarak kaynaklarını çeşitlendirmeyi hedeflediğini açıkladı. Tesisin kapasitesinin yıllık 5,5 milyar metreküp olacağı ve Yunanistan-Bulgaristan (IGB) boru hattı üzerinden Güneydoğu Avrupa'daki diğer ülkelere de gaz sağlayacağı açıklandı.¹¹²

Rusya merkezli Gazprom yaptığı açıklamada, Bulgar Overgas ile yaşanan tüm anlaşmazlıklar konusunda anlaşmaya vardığını açıkladı. Anlaşmaya göre, Gazprom Bulgar Overgas'daki hisselerinin satışını gerçekleştirip bu satıştan 121 milyon USD'lik bir gelir elde etmeyi planladıklarını açıkladı.¹¹³

Nahçıvan Ali Meclis Başkanı Talibov ile İran Dışişleri Bakanı yaptıkları görüşmede, Nahçıvan ve Ermenistan üzerinden Basra Körfezi, Karadeniz ve Rusya'yı bağlayan demiryolunun yeniden canlanması üzerine konuştu.¹¹⁴

• Ortadoğu

Glander International Bunkering'in verilerine göre, BAE, Suudi Arabistan, Irak ve Umman'da devreye giren rafineri sayısı arttıkça 2023 yılına kadar Ortadoğu'daki petrol üretimi satışlarının oranının günlük yaklaşık 8 ile 9 milyon varil olmasının beklenebileceği açıklandı. Ayrıca, bu ek hacim sayesinde, depolama ve ticari faaliyetlerin artış göstereceği de bildirildi

Suudi Aramco OPEC+ kısıtlamalarına rağmen Güney Kore'ye gerçekleştirdiği ham petrol ihracatını arttırdığını bildirdi. Çin merkezli ihracat hacimlerinde düşüş yaşanmasına rağmen Aramco'nun Güney Kore'ye gerçekleştirdiği ihracat artışının Aramco'ya ait olan Güney Kore'deki S-Oil rafinerisi ile bağlantılı olabileceği açıklandı.¹¹⁵

Suudi Arabistan'ın Veliht Prensi Muhammed bin Salman, Suudi Arabistan Varlık Fonu'nun hacmini 1,1 trilyon USD'ye çıkartmak amacıyla Suudi Aramco'nun yeniden halka arz edileceğini ve ek hisse satışı gerçekleştirileceğini açıkladı.^{116 117 118}

İthal elektriğe bağımlı olan Irak, 2027 yılına kadar toplam enerji üretiminin %20 ile %30'unu yenilenebilir enerjiden karşılayacaklarını duyurdu. Irak, Hâlâ İran'dan ithal edilen elektrikten yararlanmak durumunda olduğu için dışa bağımlılığını azaltacak ve

112 <https://www.reuters.com/article/bulgaria-greece-lng/bulgaria-takes-20-stake-in-greek-lng-terminal-idUSL1N2K30R6>

113 <https://www.reuters.com/article/gazprom-bulgaria-idUSL1N2K4000>

114 <https://twitter.com/JZarif/status/1355565737193177093>

115 https://www.energyintel.com/pages/eig_article.aspx?DocID=1096043

116 https://www.energyintel.com/pages/eig_article.aspx?DocID=1096386

117 <https://oilprice.com/Energy/Energy-General/Saudi-Crown-Prince-Aramco-To-Sell-More-Shares-To-Public.html>

118 <https://www.thenationalnews.com/business/economy/aramco-may-have-second-ipo-and-boost-sovereign-fund-assets-to-1-1tn-crown-prince-says-1.1155703>

elektrik arzı güvenliğini çeşitlendirecek çözümler aradıklarını bildirdi. Düşük petrol fiyatları ve bütçe açığı, Irak'ın 2020-2021 bütçesini büyük oranda etkiledi.¹¹⁹

IŞİD, Ninova ve Kerkük'te elektrik hatlarında meydana gelen sorunları gidermeye gelen ekipleri hedef alan saldırılar düzenlediğini açıkladı. Saldırı sonrası bölgede çıkan yangın sonucu elektrik iletiminde sorunların çıktığı ve elektrik kesintilerinin yaşandığı bildirildi.¹²⁰

Total'in IKBY'deki Sarsang sahasındaki %18 hissesini elden çıkarmak istediği yönündeki haberlere rağmen Irak Petrol Bakanlığı yaptığı açıklamada, Total şirketi ile doğal gaz ve temiz enerji kullanımı alanlarında mutabakat anlaşması imzaladıklarını açıkladı. Irak ayrıca, devlet tarafından işletilen Dhiqar Oil Şirketi ile Lukoil'in iştiraki olan Litasco arasında anlaşma imzalandığını bildirdi. Anlaşmaya göre, Nasiriye petrol rafinerisi projesinin kapasitesini iki katına çıkaracak ek rafineri inşa edileceği bildirildi. Bu sayede projenin günlük 200 bin varil rafinaj kapasitesine sahip olacağı ve SOMO'nun Litasco'ya ödemeyi ham petrol sevk ederek sağlayacağı da açıklandı.^{121 122 123}

IKBY, 2014 yılından beri ilk defa kendi bütçe tasarısını planladığını açıkladı. 2021 için bölgesel bütçenin iki farklı versiyonunun hazırlandığı bildirildi. Birinde federal hükûmetten para transferi öngörülürken diğerindeyse IKBY'nin sadece kendi gelirleri üzerine bütçenin planlanacağı açıklandı.¹²⁴

Irak Parlamentosu, 2021 devlet bütçesi için oylamanın ocak ayının sonunda gerçekleşeceğini açıkladı. Bütçe kapsamında IKBY'nin petrol ihracatının %54,3'ünü, Irak Federal Petrol Bakanlığına devretmesi karşılığında merkezî hükûmetin IKBY'ye 9,58 milyar USD tahsis edileceği bildirildi.¹²⁵

Libya Petrol Tesisleri Muhafızları, ücret konusunda yaşanan anlaşmazlık nedeniyle Ras Lanuf Limanı, Es Sider Limanı ve Hariga Limanlarından gerçekleşen bütün petrol ihracatlarını durdurduğunu açıkladı.¹²⁶

Libya'nın devlete ait elektrik şirketi (GECOL) Misrata Bölgesindeki Zliten kentinde 164

119 https://www.zawya.com/mena/en/projects/story/PROJECTS_Iraq_aims_for_2030_renewable_energy_output_by_2027-ZAWYA20210125055411/

120 <https://reliefweb.int/report/iraq/ishm-january-21-january-28-2021>

121 <https://www.reuters.com/article/france-iraq-oil-total-int/iraq-signs-pact-with-total-for-large-projects-idUSKBN29W0LO>

122 <https://menafn.com/1101504652/Iraq-and-Total-sign-MoU-for-Large-Projects&source=30>

123 <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/New-Oil-Deals-In-Iraq-Carry-Serious-Geopolitical-Implications.html>

124 <https://www.iraqoilreport.com/news/in-pursuit-of-reforms-kurdistan-drafts-regional-budget-43499/>

125 <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2021/01/iraq-economy-budget.html>

126 <https://www.reuters.com/article/us-libya-oil/libya-oil-guards-halt-exports-in-dispute-idINKBN29U0NG>

mw kapasiteli gazla çalışan elektrik santralının inşa edileceğini açıkladı. Projenin 134 milyon USD'ye mâl olacağı ve 5 ay içerisinde tamamlanacağı bildirildi.^{127 128}

Libya Ulusal Petrol Şirketi (NOC), NOC'un danışmanlık ihalelerini, portföy yönetimini ve kapasite geliştirme hizmetlerini yönetmek amacıyla Londra'da ofis açtığını bildirdi. Bu sayede NOC, mühendislik, rezervuar çalışmaları ve tedarik zinciri çalışmalarını orta vadede Londra'dan yürütebileceği açıklandı.¹²⁹

2020 yılının üçüncü çeyreğinde ortalama günlük 121 bin varilin 10 katı artan petrol üretimiyle Libya, şu anda günlük 1,224 milyon varil petrol üretiyor. 2020 Aralık ayına oranla Libya'da günlük 278 bin varillik bir artışla birlikte OPEC'in toplam üretimi, 25 milyon varile ulaştı. Libya'nın yaklaşık %60'luk GSYH'sini, petrol ve doğal gaz sektörü temsil etmektedir. Libya Ulusal Petrol Şirketinin tahminine göre, 208 gün süren abluka yaklaşık 10 milyar USD'nin kaybedilmesiyle sonuçlandı.¹³⁰

İran Enerji Bakanı, Ermenistan ile yapılan İran-Ermenistan 3. elektrik şebekesinin 2022 yılında açılacağını açıkladı.¹³¹

İran, ABD ambargosuna rağmen 2020'nin 4. çeyreğinde üst üste petrol ihracatını arttırdığını açıkladı. İran ayrıca petrol ihracatındaki artışın Ocak 2021 itibarıyla devam ettiğini de bildirdi. İran'ın iddia ettiği artış, SVB uluslararası verileri tarafından da kanıtlandı. Verilere göre İran'ın, Aralık 2020'de günlük 710 bin varil petrol ihracatı gerçekleştirdiği açıklandı.^{132 133}

Tahran ve diğer İran şehirlerinde gerçekleşen elektrik kesintilerinde İranlı yetkililer, bitcoin madenciliğini suçlarken yaklaşık 1.600 adet bitcoin üreten tesisin kapatıldığını açıkladı.¹³⁴

İran Dışişleri Bakanı ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı arasında görüşme gerçekleştirildiği açıklandı. Görüşmede Azerbaycan Cumhurbaşkanı tarafından, enerji alanında Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan, Azerbaycan-İran-Rusya, Türkiye-Rusya-İran gibi üçlü formatlar oluşturulmasının teklif edildiği bildirildi. Ayrıca, Hudaferin su rezervuarında yeni ulaşım bağları ve iş birliği hususunda düzenlemelerin görüşüldüğü de açıklandı.¹³⁵

127 <https://www.africaoilandpower.com/2021/01/26/libya-begins-construction-of-164mw-gas-fired-power-plant/>

128 <https://www.energyreport.com/gecol-announces-construction-of-164-mw-gas-fired-power-plant-in-libya/>

129 <https://www.energyvoice.com/oilandgas/africa/294232/noc-office-london-engineering/>

130 <https://theArabweekly.com/libya-oil-comes-back-life-fragile-infrastructure>

131 <https://www.bernama.com/en/world/news.php?id=1925716>

132 <https://www.reuters.com/article/iran-oil-exports/irans-oil-exports-rise-in-january-despite-sanctions-trackers-idUSL8N2K12X7>

133 <https://www.hellenicshippingnews.com/irans-oil-exports-rise-in-january-despite-sanctions-trackers/>

134 <https://pressfrom.info/au/news/world/-335772-iran-bitcoin-miners-alleged-to-have-caused-nationwide-power-outages.html>

135 <https://interfax.com/newsroom/top-stories/70894/>

Mısır Petrol ve Maden Kaynakları Bakanlığı, BAE merkezli Mubadala Petroleum Company ile Mısır merkezli Tharwa Petroleum Company ve Shell arasında Kızıldeniz’de petrol ve doğal gaz arama anlaşması imzalandığını bildirdi. Anlaşmaya göre arama gerçekleştirilecek bölge, Kızıldeniz’in Süveyş Havzası içerisindeki kısım olarak belirlendi.¹³⁶

Mısır Petrol Bakanlığı yaptığı açıklamada, Damietta ve Idku LNG tesislerinin doğal gaz ihracatı gerçekleştirecek konuma gelmesi için gerekli çalışmaların yürütüldüğünü açıkladı. Damietta tesisinde yılda yaklaşık 4,5 milyon ton LNG işleneceğini ve bunun Mısır’ın LNG üretim kapasitesini 12,5 milyon tona çıkaracağını açıkladı.^{137 138 139}

BAE merkezli Masdar ve Fransa merkezli EDF Renewables, İsrail’in 2030 enerji vizyondaki yenilenebilir enerji kullanımını arttırmak için İsrail ile stratejik bir anlaşma imzaladıklarını açıkladı.¹⁴⁰

136 <https://www.arabnews.com/node/1797281/business-economy>

137 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-01-26/oil-edges-higher-after-report-points-to-falling-u-s-stockpiles>

138 <https://www.energymixreport.com/egypts-damietta-lng-to-load-a-test-cargo-in-february/>

139 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-01-27/egypt-set-to-revive-lng-export-push-by-reopening-damietta-plant>

140 <https://www.energyglobal.com/special-reports/27012021/masdar-and-edf-renewables-to-support-renewable-energy-in-israel/>

RUS BASININDA ORTADOĞU GÜNDEMİ (25-31 OCAK 2021)

• Mısır, Arap Baharı'ndan 10 Yıl Sonra Nasıl Değişti?

Bugünlerde Rusya basının gündeminde yer alan önemli konulardan biri “Arap Baharı” üzerine değerlendirmelerdir. Bu konuda Rusya'nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyinin sayfasında “Mısır, Arap Baharı'ndan 10 Yıl Sonra Nasıl Değişti?” [başlıklı değerlendirme yayımlandı](#). Makalenin yazarı, kurumun asistanı olan İvan Boçarov, Arap Baharı'ndan sonra geçen 10 yılda Mısır'da ortaya çıkan gelişmelere değinmiştir. Yazara göre, “10 yıl önce, 25 Ocak 2011'de Mısır'da hükümet karşıtı protestolar başladı; Mısırlılar ülkede siyasi ve ekonomik reformlar talep ederek sokaklara döküldü. Devrimin başarısına rağmen Arap Baharı'ndan on yıl sonra Mısır devletinin Hüsnü Mübarek döneminden daha otoriter hâle geldiği söylenebilir.”

Ayrıca, Mısır'da iki devrim yaşandığına ve ülkenin temel yasasında iki kez değişiklik yapıldığına değinen analist, sonuçları şöyle değerlendirdi: Terör tehdidinin seviyesi arttı, demografik sorunlar artışa geçti ve 2020'de Mısır, diğer ülkeler gibi koronavirüs salgınıyla karşı karşıya kaldı. Yeni Mısır yetkilileri, Arap Baharı'ndan önce ortaya çıkan sorunları çözmeye çalışmalarına rağmen olaylar planladıkları gibi gerçekleşmedi.

Boçarov, “Cumhurbaşkanı Abdül Fettah el-Sisi'nin artan otoriterliği ve ekonomik durğunluk, 2011 olaylarının tekrarlanma olasılığı sorusunu gündeme getirebilir” uyarısında da bulundu. Uzmana göre bir yandan Libya, Yemen ve Suriye örnekleri bir sonraki Arap Baharı'nın önceki kadar başarılı bitmeyebileceğini kanıtlamaktayken, diğer yandan ülke nüfusunun kontrolsüzce artışı, yoksulluk, radikalleşme ve pandeminin neden olduğu ekonomik kriz, sosyal gerilimlerde bir artışa yol açabilir. Mısır'da yeni şoklar ve sosyo-ekonomik durumun kötüleşmesi durumunda, IŞİD teröristleri ve diğer radikal grupların temsilcileri ülkedeki durumu istikrarsızlaştırmaya çalışabilir.

• Uzman, Rus Ordusunun Suriye'de Fırat Etrafında Bulunduğunu Açıkladı: Türkiye'ye Karşı Bir Denge

“Moskovskiy Komsomolets” gazetesinin 25 Ocak sayısında, “Uzman, Rus Ordusunun Suriye'de, Fırat Etrafında Bulunduğunu Açıkladı: Türkiye'ye Karşı Bir Denge” [başlıklı makale yayımlandı](#). Uzman görüşlerini içeren makalede, Rusya Hava-Uzay Kuvvetlerine ait uçağın, Rus Silahlı Kuvvetlerinin askerî polisinin büyük takviyelerini Suriye'nin Haseke

eyaletine götürmesi yer almıştı. Uzmanlara göre Rusya'nın, Fırat etrafında askerî varlığını güçlendirmesi bu bölgedeki Türk birliklerinin artan faaliyeti ile ilgilidir

Makalede görüşlerine baş vurulan askerî uzman Aleksey Valyujeniç, Fırat etrafında bulunan etki alanlarının yeniden değişebileceği ihtimaline dikkat çekerek "bu değişimin büyük olasılıkla Suriye'deki durumu daha iyi hâle getirebileceği" yorumunda bulundu. Bununla birlikte yeni ABD yönetiminin dış politika tercihlerine de değinen askerî uzman "Biden, iyi niyet göstergesi olarak Ortadoğu bölgesinden bazı birlikleri geri çekebilir ve o durumda Türkler onların yerini alabilir" uyarısında bulundu. Rus analist, bölgedeki Kürt sorununa da değindi: "Birkaç defa Amerikan yardımından mahrum bırakılan Kürtler, Afrin'i ve Türkiye ile sınır bölgelerini kaybetti. Petrol satışından gelirleri ve teminatları olması nedeniyle Esad ile temas kurmuyorlar. Bu fırsatlara sahip olmazlarsa çok daha uyumlu hâle gelebilirler." Fırat etrafında Türk etkisine de dikkat çeken Valyujeniç "Türkleri sadece diplomatik anlamda Rusya durdurabilir. Ancak durum, bölgede Türkiye ile karşılaştırılabilir güçlü bir askerî varlık gerektirir" ifadelerini kullandı.

• Pentagon, Suudi Fırsatlarının Sınırlarını Genişletiyor

Rusyanın "Nezavismaya" gazetesinin 26 Ocak sayısında "Pentagon, Suudi Fırsatlarının Sınırlarını Genişletiyor" [başlıklı değerlendirmede](#) ABD'nin, askerî güçlerini Suudi Arabistan'da konuşlandırmak için yeni seçenekler ayarladığı, aynı zamanda Krallığın bazı limanlarının altyapısını iyileştirmek ve mevcut hava üslerini genişletmek için Riyad ile görüştüğü ifade edilmiştir. Ayrıca, makalenin yazarı Subotin, ABD Merkez Kuvvetler (CENTCOM) Komutanı Orgeneral Kenneth McKenzie'nin, "Pentagon, bölgesel rakiplerin saldırısı durumunda eylem alanını genişletme niyetinde bulunur" bildirisini "Bu o kadar kolay olmayacak. Biden yönetimi Riyad'ı eleştirenlerin konumlarını da dikkate almak zorunda kalacak" şeklinde yorumladı. Yazıda, Amerika güçlerinin yoğunlaştığı Suudi hava üslerine de değinilmiş ve bununla birlikte Yemen'den Suudi Arabistan'ı hedef alan roket saldırılarının devam ettiği, Krallığın petrol altyapısının 2020 yılı boyunca Husilerin füze saldırılarına uğradığı ifade edilmiştir.

Makalede konu ile ilgili görüşleri paylaşılan Oxford Üniversitesi doktora öğrencisi Samuel Ramani'ye göre Husiler, "Biden, Suudi Arabistan üzerine Yemen konusunda baskı yapacak" varsayımı doğrultusunda hareket etmektedirler. Özellikle Yemen eyaleti Taiz'de Husilerin saldırıları devam edecek gibi görünmektedir. Analist, ABD'nin terörizmle ilgili İran'a uyguladığı yaptırımlara da değinerek İran'ın yaptırımlarından caydırılması ihtimalinin düşük olduğunu belirtti ve "Tahran yönetimi söz konusu yaptırımların Biden yönetimi tarafından kaldırılacağına inanmaya devam edecektir" yorumunda bulundu. Makalede, "Biden ekibinin Suudi Arabistan'a yaklaşımı, yeni üs talepleri ve son yıllarda

Krallığa karşı yasa koyucular ve insan hakları savunucuları tarafından toplanan suçlulara yanıt verme gerekliliğinin birleşimiyle durum karmaşık hâle gelebilir” ifadeleri kullanıldı.

• İran Köprüler Kuruyor

İran İslam Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Muhammed Cevad Zarif, bölge turu kapsamında yaptığı Moskova ziyareti Rusya basınında geniş yer buldu. “Kommersant.ru” gazetesinin 27 Ocak sayısında yayımlanan “İran Köprüler Kuruyor” [başlıklı yazıda](#), Muhammed Cevad Zarif’in Moskova ziyareti, onun Kafkasya ve aynı zamanda Dağlık Karabağ sorununun çözümünde ara buluculuk yapan ülkeler gezisinin bir parçası olarak değerlendirilerek öngörüler paylaşıldı: “Bölgenin kalkınmasına katkı sağlamak Tahran için ekonomik bağların güçlendirilmesi ile birlikte ülkenin jeopolitik konumu açısından da kritik önem arz etmektedir.”

Yazıda görüşlerine başvurulmuş Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi Uzmanı Polina Vasilenko, Cevad Zarif’in ziyaret programını “İran Batı kapısını çalmayı bıraktı ve bölgesel güvenliğe odaklanmaya başladı” şeklinde yorumladı. Uzmanına göre İranlı Bakan’ın Moskova ziyareti, sadece Basra Körfezi bölgesindeki durum için geçerli değildir: “Muhammed Cevad Zarif, Moskova’ya Bakü’den geldi, bir sonraki durağı Ermenistan’dır. Ardından Gürcistan ve Türkiye’ye ziyaretler bekleniyor. Gezinin ana konusu, Dağlık Karabağ’da ateşkes anlaşmalarının yapılmasının ardından bölgesel iş birliği projelerinin tartışılmasıdır.”

İran’ın bölgedeki durumuna dikkat çeken Rus analist, “Karabağ’da askerî operasyonların sona ermesinden sonra İran, gaz alanındaki rekabetin yanı sıra Türkiye’nin artan nüfuzu, askerî varlığı, büyüyen Pan-Türkist duygular ile karşı karşıya kaldı” yorumunda bulundu. “İran hem Bakü hem de Erivan ile faydalı bir iş birliğini sürdürmek istiyor” hususlarına da değinen Vasilenko, Ermenistan’ın Avrasya Ekonomik Birliğindeki İran çıkarları için yaptığı lobicilik faaliyetlerini vurguladı: “Salgına rağmen, Avrasya Ekonomik Birliği (AEB) ile İran arasındaki ticaret 2020’de %2 arttı ve bu da ABD’nin yaptırım baskısı altında olan Tahran’a yardımcı oldu.”

Valday Uluslararası Tartışma Kulübü Uzmanı Farhad Mammadov ise “İran kendisini, Basra ve Umman Körfezlerine Bakü ve Erivan için bir geçit olarak konumlandırıyor” görüşünü savundu. Karabağ’ın yeniden inşası bağlamında İran’ın “yardım” teklifine değinen uzman, “İran için yeşil ışık yanıyor. Batılı ülkelerin Tahran’a uyguladığı yaptırımlar bile engel oluşturamaz” yorumunda bulundu.

• **Biden'in Etrafına Bakması Gerekliyor: "ABD, Ortadoğu'daki Yaklaşımını Değiştiriyor"**

ABD'nin, Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan'a silah satışını askıya almasına dair kararı, merkezi Moskova'da bulunan ve Rambler & Co. medyasına ait Rus hükûmet yanlısı "Gazeta.Ru" haber sitesinde değerlendirildi. "Biden'in Etrafına Bakması Gerekliyor: "ABD, Ortadoğu'daki Yaklaşımını Değiştiriyor" [başlıklı uzman görüşlerine](#) dayanan makalede söz konusu karar "Joe Biden yönetimi, Donald Trump'ın Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan'a yaptığı silah anlaşmalarını yeniden müzakere etmeyi planlıyor" şeklinde yorumlandı. Yazıya göre uzmanlar, Washington'un yeni kararını önceki yönetimin politikasını yeniden gözden geçirme ve Körfez ülkelerine karşı bir dizi önlem geliştirme isteğiyle ilgili olabileceğini düşünmektedir.

Makalede görüşlerine başvurulmuş "Medeniyetler Diyalogu" Bilimsel Araştırma Enstitüsü Başkanı Aleksey Malaşenko, durumu "ortada silah tedariki konusunda kesin bir karar yokken, ABD'nin iç işlere daha fazla karışması yönünde bir eğilim var" olarak yorumladı. Uzman, silah tedarikine karar verebilmek için Basra Körfezi ülkeleri ile ilgili bir anlayış geliştirmenin gerektiğine dikkat çekerek bu tür bir kararın hemen alınmayacağı ihtimali üzerinde durdu. Bu stratejinin gelişiminin İran, Suriye sorunu ve Rusya ile ilgili olacağı öngörülmektedir. Rus analist, ABD'nin Ortadoğu ülkelerine silah ihraç edeceğini ve bölgedeki askerî-teknik varlığını sürdüreceğini vurgulasa da neyin, nasıl, kime ve ne zaman ihraç edileceği sorularının henüz cevapsız kaldığını belirtti.

Moskova Devlet Üniversitesi'nde Franklin Roosevelt ABD Araştırmaları Vakfı Direktörü Yuriy Rogulev'e göre, Biden yönetiminin söz konusu kararı önceki yönetimin dış politika adımlarını revize etme isteğine bağlı olabilir. Ayrıca, Biden'ı "gelecek vaat etmeyen politikacı" olarak nitelendiren uzman bu nedenle yeni ABD Başkanı'nın uzun vadeli planlar yapamayacağı yorumunda bulundu: "Biden için büyük önem arz eden konu, müttefikleri ile ilgili Amerikan politikasının doğrultusunu değiştirmektir."